

Το Σχέδιο Νόμου της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναγνώριση της ταυτότητας φύλου

Κατερίνα Φουντεδάκη,
Καθηγήτρια Αστικού Δικαίου,
Νομική Σχολή - ΑΠΘ

Το ΣχΝ για την αναγνώριση της ταυτότητας φύλου αρθρώνεται πάνω σε δυο έννοιες-κλειδιά, την «**ταυτότητα φύλου**» και τα «**χαρακτηριστικά φύλου**», οι οποίες ορίζονται στο άρθρο 2. Αναγκαίο ήταν να οριστούν οι έννοιες, ενώ η αναφερόμενη στο άρθρο 1 ΣχΝ ένταξή τους στο προστατευτικό πεδίο του δικαιώματος στην προσωπικότητα (άρθρο 5 § 1 Σ, 57 ΑΚ) θα μπορούσε να συναχθεί και ερμηνευτικά, με βάση την κρατούσα άποψη ότι η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και ο ιδιωτικός βίος αποτελούν χαρακτηριστικές εκφάνσεις της προσωπικότητας, και τέθηκε στο ΣχΝ για λόγους έμφασης και συμβολικούς.

Κεντρική ιδέα του ΣχΝ είναι ότι, όταν υπάρχει «**δυσφορία φύλου/ γένους**», δηλαδή το πρόσωπο έχει μια προσωπική αίσθηση φύλου που δεν αντιστοιχεί στο φύλο με το οποίο καταχωρίστηκε κατά τη γέννησή του, το καταχωρισμένο αυτό φύλο μπορεί να αλλιάξει με μια απλή διαδικασία. Η αναφορά του ΣχΝ στα «**βιολογικά χαρακτηριστικά**» του προσώπου γενικά σημαίνει ότι η ρύθμιση αφορά όλα τα πρόσωπα που αισθάνονται τη «**δυσφορία γένους**», ανεξάρτητα από το αν, σύμφωνα με τα βιολογικά τους χαρακτηριστικά φύλου, ανήκουν βιολογικά σε ένα φύλο ή αν εντάσσονται στην κατηγορία των intersex ατόμων (ερμαφροδιτιμιά). Επομένως, η αναγνώριση της ταυτότητας φύλου μπορεί να ζητηθεί είτε όταν υπάρχουν μικτά βιολογικά χαρακτηριστικά, δηλαδή

ερμαφροδιτιμιά, είτε και όχι, δηλαδή και όταν το πρόβλημα δεν είναι ανατομικό, αλλά μόνο ψυχολογικό.

Εξάλλου, η ταυτότητα φύλου σχετίζεται αποκλειστικά με το άτομο καθαυτό, πώς αισθάνεται και προσδιορίζεται το ίδιο σε σχέση με το φύλο του, και δεν πρέπει να συγχέεται με το σεξουαλικό προσανατολισμό και τις ερωτικές προτιμήσεις, που αναφέρονται στο άτομο σε σχέση με κάποιον άλλο.

Ενόψει όλων αυτών, ως «**διόρθωση φύλου**» στο ΣχΝ εννοείται η διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου, αυτού δηλαδή που με βάση τα βιολογικά χαρακτηριστικά του προσώπου αναγράφτηκε στη ληξιαρχική πράξη γέννησής του. Δεν συνιστούν, δηλαδή, διόρθωση φύλου οι ιατρικές πράξεις και επεμβάσεις που μεταβάλλουν τα χαρακτηριστικά φύλου, ώστε να προσεγγίσει βιολογικά ένα πρόσωπο το επιθυμητό γι' αυτό φύλο.

Βασική επιλογή του ΣχΝ συνιστά η διατήρηση του δίπολου «**αρσενικό-θηλυκό**» και η μη εισαγωγή ενδιάμεσης κατηγορίας, για τα πρόσωπα που δεν αισθάνονται ότι ανήκουν σε κανένα από τα δυο φύλα.

Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της διόρθωσης του καταχωρισμένου φύλου ουσιαστικά περιορίζονται σε μια, την ύπαρξη πλήρους δικαιοπρακτικής ικανότητας. Ο λόγος για τον οποίο ζητείται η διόρθωση, χωρίς να απαιτείται να τεκμηριώνεται-αποδεικνύεται με κάποιο τρόπο, είναι η «**ασυμφωνία μεταξύ ταυτότητας φύλου και καταχωρισμένου φύλου**». Είναι πολύ σημαντικό ότι κατά το ΣχΝ, όπως είναι και η τάση στις σύγχρονες νομοθεσίες, δεν συνιστά προϋπόθεση για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου προηγούμενη χειρουργική επέμβαση, που επιφέρει αλλαγή των χαρακτηριστικών φύλου. Δεν απαιτείται επίσης καμιά προηγούμενη εξέταση ή ιατρική αγωγή που σχετίζεται με τη σωματική ή ψυχική υγεία του προσώπου. Οι όροι αυτοί απαιτούνταν από τη μέχρι τώρα επικρατούσα νομολογία (χωρίς ωστόσο να προβλέπονται σε συγκεκριμένο νομικό κανόνα) με εξαίρεση πρόσφατες αποφάσεις.

Εξαίρεση στον κανόνα ότι για τη διόρθωση φύλου απαιτείται πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα είναι η ρύθμιση του άρθρου 7 ΣχΝ, που αφορά τους ανήλικους. Σύμφωνα με αυτό, απαγορεύεται οποιαδήποτε ιατρική θεραπεία για την ολική ή μερική αλλαγή των χαρακτηριστικών φύλου σε ανήλικο (π.χ. χειρουργική ή ορμονική), εκτός αν αυτή επιβάλλεται από το συμφέρον της υγείας του, οπότε κατ' εξαίρεση επιτρέπεται υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις. Σε αυτή και μόνο την περίπτωση, όπου δηλαδή για ιατρικούς λόγους ήταν ενδεδειγμένη και επήλθε η αλλαγή των βιολογικών χαρακτηριστικών του φύλου, και το απο-

Το Σχέδιο Νόμου της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναγνώριση της ταυτότητας φύλου

κτηθέν βιολογικό φύλο δεν συμφωνεί πλέον με το φύλο που καταχωρίστηκε κατά τη γέννηση, προβλέπεται και διαδικασία για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου του ανηλίκου.

Αντίθετα, δεν θεωρήθηκε σκόπιμο από το ΥΔικ να ρυθμιστεί το θέμα των ενήλικων ανικώνων, με την έννοια ότι, αν στο μέλλον η πράξη αναδείξει σχετικό κενό επί πραγματικά ρυθμιστέας κοινωνικής ύλης το θέμα θα επανεξεταστεί.

Ενόψει της βασικής νομοθετικής επιλογής να περιοριστούν στο ελάχιστο οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της διόρθωσης του καταχωρισμένου φύλου, κεντρική σημασία αποκτά η διαδικασία της διόρθωσης, η οποία δεν θα μπορούσε να είναι αποκλειστικά ιδιωτική, λ.χ. μια απλή συμβολαιογραφική δήλωση, αφού το φύλο, εκτός από έκφανση της προσωπικότητας είναι και στοιχείο της αστικής ταυτότητας του προσώπου που ενδιαφέρει τη δημόσια τάξη. Μετά από εκτεταμένες συζητήσεις, η επιτροπή είχε καταλήξει σε κάποιες λύσεις που συνδύαζαν το δημόσιο και το ιδιωτικό στοιχείο στη διόρθωση φύλου, αλλά στη συνέχεια από το ΥΔικ κρίθηκε ως πιο σκόπιμη η διατήρηση της προϋπόθεσης της δικαστικής απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 782 ΚΠολΔ (διόρθωση ληξιαρχικής πράξης).

Στη σχετική αίτηση αναγράφεται η ασυμφωνία ταυτότητας φύλου και καταχωρισμένου φύλου, χωρίς πά-

ντως να χρειάζεται να τεκμηριώνεται αποδεικνύεται με οποιοδήποτε τρόπο. Επίσης στην αίτηση δηλώνονται το επιθυμητό φύλο, το κύριο όνομα που επιλέγεται και το προσαρμοσμένο σχετικά επώνυμο και επισυνάπτονται αντίγραφα των ληξιαρχικών πράξεων γέννησης και ονοματοδοσίας του προσώπου. Η καθ' ύλη και η κατά τόπο αρμοδιότητα προκύπτουν από το άρθρο 782 ΚΠολΔ. Κατ' αυτό τον τρόπο, το δικαστήριο (Ειρηνοδικείο) καλείται να κρίνει μόνο μια προϋπόθεση (δικαιοπρακτική ικανότητα) και τα ελάχιστα έγγραφα που υποβάλλονται μαζί με την αίτηση. Για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου απαιτείται αυτοπρόσωπη δήλωση ενώπιον του δικαστηρίου, τόσο για να διασφαλιστεί η σοβαρότητα της δήλωσης, όσο και για να μπορεί το δικαστήριο να διαπιστώσει τυχόν προβλήματα στη δικαιοπρακτική ικανότητα. Η δήλωση γίνεται σε ιδιαίτερο γραφείο χωρίς δημοσιότητα, κατά το πρότυπο της δήλωσης της συναίνεσης για υιοθεσία (άρθρο 800 ΚΠολΔ).

Η οριστική απόφαση έχει σημαντικές συνέπειες, σύμφωνα με το άρθρο 8 ΣχΝ. Ο ληξιαρχος εκδίδει νέα ληξιαρχική πράξη γέννησης με το νέο φύλο, το νέο κύριο όνομα και το προσαρμοσμένο επώνυμο, με βάση την οποία, οι υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την έκδοση εγγράφων ή για την καταχώριση σε καταλόγους και μητρώα έχουν την υποχρέωση να εκδώσουν νέα έγγραφα ή να προβούν

σε νέες καταχωρίσεις με διορθωμένο το καταχωρισμένο φύλο και το όνομα του προσώπου. Έτσι αντιμετωπίζεται το φαινόμενο της απροθυμίας των διάφορων αρμόδιων φορέων να κάνουν τις σχετικές προσαρμογές.

Προκειμένου να αποτραπεί η χρησιμοποίηση της διόρθωσης φύλου προς αποφυγή επιβαρυντικών για το πρόσωπο καταστάσεων (λ.χ. ποινική ευθύνη, χρέη), το άρθρο 5 ΣχΝ, προβλέπει ότι οι έννομες σχέσεις του προσώπου, που δημιουργήθηκαν πριν από τη διόρθωση του φύλου, εξακολουθούν να υφίστανται και ότι διατηρούνται επίσης οι αριθμοί φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) και μητρώου κοινωνικής ασφάλισης (ΑΜΚΑ), ως μέσα εντοπισμού του και ταυτοποίησης του προσώπου.

Με τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου, τυχόν γάμος του προσώπου μετατρέπεται σε σχέση μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου, οπότε ο γάμος γίνεται για το μέλλον ανυπόστατος. Αν όμως τα μέρη θέλουν να διατηρήσουν μεταξύ τους μια νομικά αναγνωρισμένη προσωπική σχέση, μπορούν να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης, το οποίο, κατά το ΣχΝ, θα θεωρείται ότι υπάρχει από την ημέρα της καταχώρισης της διόρθωσης φύλου, δηλαδή δεν θα υπάρχει «κενό» στη μεταξύ τους νομική σύνδεση. Αν το πρόσωπο είχε παιδιά, δεν μεταβάλλεται ούτε η συγγένειά του μαζί τους ούτε η θέση του ως προς το λειτούργημα της γονικής μέριμνας.

Δικαστικές αποφάσεις: ΠολΠρωτΠατρών 248/2016

ΠολΠρωτΠατρών 248/2016

Χορήγηση δικαστικής άδειας σε γυναίκα 52 ετών για χρήση της μεθόδου της παρένθετης μητρότητας

Παρουσίαση:

Καλλιόπη Θ. Κηπουρίδου,
Δ.Ν., Δικηγόρος

Α. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Η αιτούσα και ο σύζυγός της επιθυμούν την απόκτηση παιδιού. Ωστόσο, η αιτούσα που έχει γεννηθεί το 1964 αδυνατεί να κυοφορήσει λόγω προβλημάτων υγείας (κάκωση ιστών της μήτρας, τρεις καισαρικές

τομές και δύο αποβολές). Λόγω της ιατρικώς πιστοποιημένης αδυναμίας της προς κυοφορία ζητά από το Δικαστήριο την άδεια προκειμένου να μεταφερθούν γονιμοποιημένα ωάρια της στο σώμα παρένθετης μητέρας. Η κυοφόρος που έχει γεννηθεί το 1991 και έχει ήδη αποκτήσει ένα εκτός γάμου παιδί είναι οικογενειακή φίλη της αιτούσας. Η φέρουσα είναι κατάλληλη για κυοφορία σύμφωνα με το ιατρικό πιστοποιητικό, ενώ έχουν γίνει στο υποβοηθούμενο ζευγάρι και όλες οι απαραίτητες από το νόμο ιατρικές εξετάσεις. Επίσης, μεταξύ των προσώπων που επιθυμούν την απόκτηση του παιδιού και της παρένθετης μητέρας έχει συναφθεί ιδιωτικό συμφωνητικό

ότι η τελευταία δεν θα λάβει κάποιο αντίλλαγμα για την κυοφορία.

Β. Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η ηλικία της αιτούσας δεν ήταν ικανή να εμποδίσει τη χορήγηση της άδειας. Το Πολυμελές Πρωτοδικείο δέχθηκε ότι αφενός η πρόβλεψη του άρθρου 4 Ν. 3305/2005 θεσπίστηκε για ιατρικούς και κοινωνικούς λόγους, δηλαδή προκειμένου να αποφευχθούν οι οδοί και αυξανόμενοι με την ηλικία κίνδυνοι που προκαλεί η εγκυμοσύνη για την υγεία της γυναίκας και αφετέρου το δικαίωμα στην αναπαραγωγή βρίσκει συνταγματική κατοχύρωση στο άρθρο 5 Σ. Το Δικαστήριο προχωρώντας σε τελεολογική συστολή του άρ-

θρου 4 παρ. 1 εδ. β' έκρινε ότι πρέπει να εφαρμοστεί το α' εδάφιο το οποίο προβλέπει ότι η εφαρμογή των μεθόδων ΙΥΑ εφαρμόζονται σε πρόσωπα μέχρι την ηλικία της φυσικής ικανότητας αναπαραγωγής. Έτσι, έγινε δεκτό ότι η αιτούσα βρίσκεται σε ηλικία φυσικής αναπαραγωγής και δεν υπάρχουν κίνδυνοι για την υγεία της. Το Δικαστήριο επεσήμανε, επίσης, ότι τα ωάρια που θα χρησιμοποιηθούν λήφθηκαν από το σώμα της αιτούσας όταν αυτή ήταν 42 ετών, γονιμοποιήθηκαν με το σπέρμα του συζύγου της και εν συνεχεία κρυοσυντηρήθηκαν.

Κατόπιν τούτων, το Δικαστήριο χορήγησε την άδεια στην αιτούσα προκειμένου να προβεί στη μεταφορά των γονιμοποιημένων ωαρίων της στο σώμα της παρένθετης μητέρας για να κυοφορήσει η τελευταία το παιδί της αιτούσας και του συζύγου της.

Γ. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Ο Ν. 3305/2005 στο άρθρο 4 παρ. 1 εδ. β' ρητά εξειδικεύει την πρόβλεψη του άρθρου 4 παρ. 1 εδ. α' Ν. 3305/2005 που ουσιαστικά επαναλαμβάνει τη διατύπωση του άρθρου 1455 εδ. β' Α.Κ., προσδιορίζοντας το ανώτατο όριο πρόσβασης στις μεθόδους ΙΥΑ για τις γυναίκες στο 50ό έτος της ηλικίας τους. Συνεπώς, αν η γυναίκα που επιθυμεί να αποκτήσει παιδί έχει υπερβεί το συγκεκριμένο ηλικιακό όριο τότε δεν συντρέχει μια από τις προϋποθέσεις που τάσσει ο νόμος για την εφαρμογή των αναπαραγωγικών τεχνικών. Ο καθορισμός ανώτατων ηλικιακών ορίων οφείλεται στην αποφυγή των κινδύνων που συνδέονται με την αύξηση της ηλικίας αφενός για τη γυναίκα και αφετέρου για το παιδί¹. Σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση καθορισμού ανώτατου ηλικιακού ορίου διαδραματίζει και το συμφέρον του παιδιού που πρόκειται να γεννηθεί², με την έννοια ότι αυτό έχει ανάγκη γονέων οι οποίοι θα είναι σε θέση να

επιτελέσουν τα καθήκοντά τους που σχετίζονται με την ανατροφή του.

Ο νομικός συλλογισμός της πιο πάνω απόφασης είναι λανθασμένος από τη στιγμή που παραβλέπει την πρόβλεψη του άρθρου 1455 παρ. 1 εδ. β' ΑΚ στο οποίο προσδιορίζεται επακριβώς το ανώτατο ηλικιακό όριο για τις γυναίκες στο 50ό έτος³. Αντίθετα για τον άνδρα δεν καθορίζεται ανάλογο όριο⁴. Ο ηλικιακός σκόπελος για τις γυναίκες που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τις αναπαραγωγικές τεχνολογίες ενδεχομένως να μπορούσε να ξεπεραστεί μόνο αν κρινόταν ότι η διάταξη που διαφοροποιεί λόγω φύλου τα ανώτατα ηλικιακά όρια είναι αντισυνταγματική αντιβαίνουσα στην αρχή της ισότητας⁵. Σύμφωνα με το άρθρο 93 παρ. 4 Σ «Τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα», ενώ το άρθρο 87 παρ. 2 Σ ορίζει ότι «Οι δικαστές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους, και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούνται να συμμορφώνονται με διατάξεις που έχουν τεθεί κατά κατάλυση του Συντάγματος». Η εξέταση μάλιστα, της τυχόν αντισυνταγματικότητας της διάταξης θα μπορούσε να εξεταστεί και αυτεπαγγέλτως χωρίς να είναι απαραίτητο να έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα από το διάδικο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το Δικαστήριο δεν προχώρησε σε έλεγχο της συνταγματικότητας της διάταξης⁶. Αντίθετα, παρέβλεψε ότι με το άρθρο 4 παρ. 1 εδ. β' Ν. 3305/2005 θεσπίζεται αμάχητο τεκμήριο ότι μετά την παρέλευση του 50ού έτους δεν έχουν οι γυναίκες φυσική ικανότητα αναπαραγωγής⁷ χωρίς να υπάρχει πλέον η δυνατότητα έρευνας αν σε κάθε περίπτωση διατηρείται η ικανότητα φυσικής αναπαραγωγής της γυναίκας που υπερέβη αυτό το χρονικό όριο. Θα πρέπει να διασαφηνιστεί

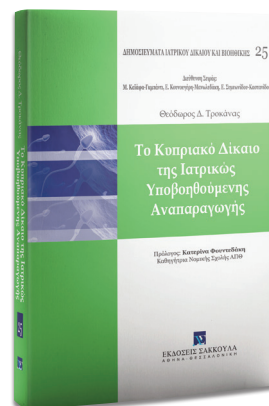
τέλος, ότι το γεγονός πως η λήψη των ωαρίων πραγματοποιήθηκε όταν η γυναίκα ήταν 42 ετών δεν καθιστά συννομη την πράξη, καθώς η εφαρμογή των μεθόδων της ΙΥΑ αποτελεί μια διαδικασία που απαρτίζεται από περισσότερα στάδια καθένα από τα οποία θα πρέπει να πραγματοποιείται εφόσον η γυναίκα που επιθυμεί να αποκτήσει παιδί δεν έχει συμπληρώσει το 50ό έτος⁸. Άρα στη συγκεκριμένη περίπτωση θα πληρούνταν οι προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος για την πρόσβαση στις αναπαραγωγικές τεχνολογίες μόνο αν είχε πραγματοποιηθεί και η εμφύτευση του γονιμοποιημένου ωαρίου στο σώμα της παρένθετης μητέρας πριν τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου ηλικίας.

Το Κυπριακό Δίκαιο της Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής

Ν. 69 (Ι)/2015 περί της Εφαρμογής της Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής όπως ισχύει μετά τους Τροποποιητικούς Νόμους 194 (Ι)/2015 και 92 (Ι)/2016

Σειρά: Δημοσιεύματα Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής - τ. 25

Τροκάνας Θεόδωρος Δ.

ISBN: 978-960-568-527-0, © 2016, Σελ.: XXIII + 346, Τιμή: € 28,00

1. Μ. Μηληπίδου, Σωματική ακεραιότητα & υποβοηθούμενη αναπαραγωγή. Η ποινική ευθύνη στο πλαίσιο της θεραπευτικής αγωγής, 2011, σελ. 145-147, *η ίδια*, Ο παράγοντας της ηλικίας και ο χρόνος εφαρμογής των μεθόδων ιατρικής υποβοήθησης της ανθρώπινης αναπαραγωγής σε Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι/Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη/Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου (διευθ. σειράς), Ιατρική Υποβοήθηση στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή: 10 χρόνια εφαρμογής του Ν. 3089/2002, 2012, σελ. 193 επ.

2. Κ. Παντελίδου, Χρόνος και ηλικία στην τεχνητή γονιμοποίηση σε Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι/Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη/Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου (διευθ. σειράς), Ιατρική Υποβοήθηση στην Ανθρώπινη Αναπαραγωγή: 10 χρόνια εφαρμογής του Ν. 3089/2002, 2012, σελ. 65.

3. Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο, том. II, σελ. 8, *η ίδια*, Ο νέος Ν. 3305/2005 για την «Εφαρμογή της Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής»: Ζητήματα από το συσχετισμό των διατάξεών του μεταξύ τους και με τις ρυθμίσεις του Ν. 3089/2002, Αρμ. 2005, σελ. 670.

4. Ωστόσο, έχει υποστηριχθεί ότι και για τον άνδρα θα έπρεπε να καθοριστούν ανώτατα ηλικιακά όρια βλ. Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Οικογενειακό Δίκαιο, том. II, σελ. 10-11, *η ίδια*, Ο νέος Ν. 3305/2005 για την «Εφαρμογή της Ιατρικής Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής»: Ζητήματα από το συσχετισμό των διατάξεών του μεταξύ τους και με τις ρυθμίσεις του Ν. 3089/2002, Αρμ. 2005, σελ. 672, *η ίδια*, Τεχνητή Γονιμοποίηση και Οικογενειακό Δίκαιο, σελ. 16. Έτσι και Μ. Μηληπίδου/Κ. Κηπουρίδου, 10 χρόνια από τη θέσπιση του Ν. 3305/2005: Προβλήματα από την εφαρμογή του και προοπτικές, ΠοινΔικ 20015, σελ. 980.

5. Κ. Φουντεδάκη, Ανθρώπινη αναπαραγωγή και αστική ιατρική ευθύνη, 2007, σελ. 169.

6. Ωστόσο, βλ. ΕφΠειρ 275/2016, ΤρΝΠ ΝΟΜΟΣ η οποία έκρινε ότι η θέσπιση ανώτατου ορίου ηλικίας μόνο για τη γυναίκα δεν είναι αντισυνταγματική, διότι είναι διαφορετική η χρονική διάρκεια της φυσικής αναπαραγωγικής ικανότητας των δύο φύλων. Επίσης το Εφετείο επισήμανε ότι η προοπτική επανακαθορισμού του ανώτατου ορίου ηλικίας για τις γυναίκες που αναζητούν πρόσβαση στις μεθόδους της ΙΥΑ είναι θέμα του νομοθέτη εφόσον σχετικές αξιόπιστες έρευνες επί του ζητήματος αποδείξουν μεγαλύτερο ή μικρότερο όριο φυσικής αναπαραγωγής για την Ελληνίδα και εφόσον υπάρχει σχετική νομοθετική βούληση για τη αλλαγή του νομικού πλαισίου.

7. ΕφΠειρ 275/2016, ΤρΝΠ ΝΟΜΟΣ.

8. Για την έννοια της «εφαρμογής» των μεθόδων ΙΥΑ, βλ. αναλυτικά: Μ. Μηληπίδου, Σωματική ακεραιότητα & υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, 2011, σελ. 187 επ., *η ίδια*, «Ο παράγοντας της ηλικίας και ο χρόνος εφαρμογής των μεθόδων ιατρικής υποβοήθησης της αναπαραγωγής», σελ. 200 επ. Έτσι και Μ. Μηληπίδου/Κ. Κηπουρίδου, 10 χρόνια από τη θέσπιση του Ν. 3305/2005: Προβλήματα από την εφαρμογή του και προοπτικές, ΠοινΔικ 20015, σελ. 981.

ΚΟΣΜΟΣ: Η παγκόσμια αγορά εξωσωματικής γονιμοποίησης αγγίζει τα \$12 δισεκατομμύρια
 Η παγκόσμια αγορά εξωσωματικής γονιμοποίησης και προϊόντων εξωσωματικής θα αυξηθεί από τα \$8,4 δισεκατομμύρια φέτος στα \$12,5 δις μέχρι το 2022, σύμφωνα με έκθεση εταιρείας έρευνας αγοράς.

Η εταιρεία έρευνας αγοράς "Research and Markets" αναφέρει ότι «Οι παράγοντες που προωθούν την αύξηση της ζήτησης είναι η άνοδος του αριθμού των περιπτώσεων υπογονιμότητας λόγω των αλλαγών του τρόπου ζωής που περιλαμβάνει ανθυγιεινές διατροφικές συνήθειες, διείσδυση των προηγμένων διαδικασιών στις αναπτυσσόμενες χώρες και ευνοϊκές κυβερνητικές πρωτοβουλίες. Γεωγραφικά, η περιοχή Ασίας-Ειρηνικού αναμένεται να σημειώσει την υψηλότερη αύξηση λόγω της αύξησης των ποσοστών γηραιού πληθυσμού στην Ιαπωνία, των ευνοϊκών πολιτικών τεκνοποίησης στην Κίνα και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σε χώρες όπως η Ινδία, η Νότια Κορέα και η Ταϊλάνδη».

Η ζήτηση για εξωσωματική γονιμοποίηση αυξάνεται με ρυθμό περίπου 10% σε ετήσια βάση, λόγω της αύξησης της ευαισθητοποίησης και της κοινωνικής αποδοχής. Η υπογονιμότητα δεν είναι μονάχα ένα δυτικό πρόβλημα, αφού περίπου το 25% των ζευγαριών στις αναπτυσσόμενες χώρες επηρεάζονται από αυτό, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (World Health Organization). Ένα άρθρο στο PLOS αναφέρει ότι το 2010, περίπου 48,5 εκατομμύρια ζευγάρια σε όλο τον κόσμο ήταν υπογονίμα.

Πηγή: Bioedge

ΙΣΡΑΗΛ: Απερρίφθη το αίτημα των γονέων 25χρονου Ισραηλινού που απειύωσε να χρησιμοποιήσουν το σπέρμα του

Ο Ο. Σ., μέλος των Ισραηλινών ενόπλων δυνάμεων, σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα το 2012, όταν ήταν 25 ετών. Πέρυσι, το δικαστήριο έδωσε την άδεια στους γονείς του να χρησιμοποιήσουν το σπέρμα του μετά το θάνατό του, ούτως ώστε μέσω της εξωσωματικής γονιμοποίησης και δη της παρένθετης μητρότητας να γεννηθεί το παιδί του, που θα μεγάλωναν οι ίδιοι. Η Κυβέρνηση είχε αντιταχθεί στην αίτηση για λόγους πρόνοιας, λέγοντας ότι το παιδί που θα γεννιόταν θα υποβαλλόταν σε «προγραμματισμένη ορφάνια».

Έκτοτε το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ έχει απορρίψει την αίτηση των γονέων ενός άλλου άνδρα που είχε ήδη κρυσσταλήσει το σπέρμα του για να το χρησιμοποιήσουν μετά το θάνατό του. Σημειώνεται ότι η χήρα του θανόντος είχε αντιταχθεί στις επιθυμίες των γονέων και άσκησε έφεση για τον εαυτό της. Η Κυβέρνηση βασίστηκε σε αυτή την υπόθεση για να ανατρέψει την πρωτόδικη απόφαση στην υπόθεση Ο.Σ., με το επιχείρημα ότι οι παππούδες δεν έχουν κανένα δικαίωμα επί του μέλλοντος μη γεννημένων ακόμη παιδιών.

Πηγή: BioNews 6.2.2017

ΟΛΛΑΝΔΙΑ: Το Συμβούλιο Υγείας επιτρέπει τη δημιουργία ανθρώπινων εμβρύων για έρευνα

Το Ολλανδικό Συμβούλιο Υγείας (Gezondheidsraad) συνέστησε οι επιστήμονες να έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν έμβρυα ειδικά

για ερευνητικούς σκοπούς, σε μια κίνηση που θα ανοίξει το δρόμο για την επεξεργασία γονιδίων σε έμβρυα στην Ολλανδία.

Σε μια έκθεση που υποβλήθηκε στον Υπουργό Υγείας Edith Schippers, το Συμβούλιο Υγείας συνέστησε η κυβέρνηση να εγκαταλείψει τις ισχύουσες διατάξεις που επιτρέπουν την έρευνα μόνο σε έμβρυα που έχουν απομείνει από διαδικασίες όπως η εξωσωματική γονιμοποίηση. Αντ' αυτού, το Συμβούλιο προτείνει η κυβέρνηση να αναπτύξει και να «ενημερώσει το νομικό και ηθικό πλαίσιο» που επιτρέπει τη δημιουργία εμβρύων ειδικά για την έρευνα. Το ακριβές δεοντολογικό πλαίσιο είναι ακόμα υπό ανάπτυξη, και ο εκπρόσωπος του Συμβουλίου Eert Schoten δήλωσε ότι ο αρχικός πειραματισμός θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μόνο υπό «αυστηρές προϋποθέσεις».

Αν οι κανονισμοί αλλιάξουν, οι επιστήμονες θα είναι σε θέση να επεξεργαστούν τα έμβρυα με τέτοιο τρόπο που δεν ήταν εφικτός μέχρι τώρα σε εναπομείναντα έμβρυα εξωσωματικής γονιμοποίησης, ενώ θα διευκολυνθεί και η έρευνα σε κληρονομικές ασθένειες, όπως η νόσος του Huntington και η μυϊκή δυστροφία Duchenne. Οι επικριτές υποστηρίζουν ότι αυτές οι συστάσεις σηματοδοτούν μια «ολισθηρή» κλίση προς τη χρήση της ανθρώπινης ζωής ως «εργαλείο έρευνας». Μιλώντας στο De Volkskrant, ο καθηγητής Νομοθεσίας περί Υγείας Ernst Hulst του Πανεπιστημίου Erasmus είπε ότι είναι «απολύτως αντίθετος» με τις προτεινόμενες αλλαγές.

Πηγή: BioEdge

Εκδηλώσεις

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΠΘ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΜΕ ΘΕΜΑ

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ: ΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 6 Οκτωβρίου - Σάββατο 7 Οκτωβρίου 2017 στο Ηράκλειο Κρήτης

Συμμετέχουν: Αθανάσιος Γαλήνας, Νικόλαος Μπιτζιλέκας, Μαρία Μηλιπίδου, Πάτρα Πατεράκη, Ευγενία Πρεβεδούρου, Κωνσταντίνος Ρόκος, Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου, Λευκοθέα Τερζιτάνου, Ευμορφία Τζίβα, Θεόδωρος Τροκάνας, Ευαγγελία Ψαράκη

Το Σεμινάριο είναι ενταγμένο στη Δομή Δια βίου Μάθησης του ΑΠΘ και στους συμμετέχοντες θα δοθεί -κατόπι ειδικής αξιολόγησης μετά το πέρας του σεμιναρίου- Πιστοποιητικό Παρακολούθησης και λήψης 1,5 ECTS.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του Εργαστηρίου: <http://medlawlab.web.auth.gr/>

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΝ - ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

42ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ

Η ΝΕΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί την Πέμπτη 7 Σεπτεμβρίου - Κυριακή 10 Σεπτεμβρίου 2017, Συνεδριακό Κέντρο του Ξενοδοχείου «THESSALIKON GRAND», Καρδίτσα

Εισηγητές: Νικόλαος Κλημαρής, Ιωάννης Μαντζουράνης, Σοφία Φούρληρη

ΕΝΩΣΗ ΑΣΤΙΚΟΛΟΓΩΝ - ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΛΟΥ

12ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΣΤΙΚΟΛΟΓΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ: ΠΡΑΞΗ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 29 Σεπτεμβρίου - Σάββατο 30 Σεπτεμβρίου 2017 στο Αμφιθέατρο «Ιωνία», Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας, Μεθυσάτσια - Βόλος

Για περισσότερες πληροφορίες μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να απευθύνονται: 1. Στον κ. Βασίλειο Τερζίδη, στο τηλ. 6944/832844 ή στο e-mail: vterzidis@gmail.com
 2. Στον κ. Σωτήριο Παπαδόπουλο, στο τηλ. 6947/903838 ή στο e-mail: spapadopouloslaw@gmail.com
 3. Στην ηλεκτρονική διεύθυνση της ΕΝ.ΑΣ. www.enas.gr ή στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΕΝ.ΑΣ. info@enas.gr

ΙΑΤΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Το περιοδικό "Ιατρικό Δίκαιο και Βιοηθική" είναι μια περιοδική έκδοση από κοινού των ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΣΑΚΚΟΥΛΑ και του Ομίλου Μελέτης Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής.

Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Σάκκουλα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη)

Εκδότης και Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Παναγιώτης Η. Σάκκουλας, Εθνικής Αμύνης 42, 546 21 Θεσσαλονίκη

Διεύθυνση: Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

Υπεύθυνος Υψηλός: Μ. Μηλιπίδου, Δ.Ν., Δικηγόρος, Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

Επιστημονικοί Συνεργάτες: Θ. Τροκάνας, Λέκτορας Τμήματος Νομικής Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, Κ. Κηπουρίδου, Δ.Ν. Δικηγόρος
 Παραγωγή: Εκδόσεις Σάκκουλα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη)

Για υποβολή εργασιμάτων ή για υποβολή θεμάτων απευθύνετε: Εκδόσεις Σάκκουλα, Εθνικής Αμύνης 42, ΤΚ 546 21, Θεσσαλονίκη
 υπ' όψη Καθ. κ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Περιοδικό "Ιατρικό Δίκαιο και Βιοηθική".

kastan@law.auth.gr
<http://medlawbioethics.gr>

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
 ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα
 Ινποκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ.: 210 33 87 500 - Fax: 210 33 90 075
 Θεσσαλονίκη

Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ.: 2310 244 228, 9
 Fax: 2310 244 230

Θεσσαλονίκη
 Φορτώνων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ.: 2310 535 381 - Fax: 2310 546 812
www.sakkoulas.gr e-mail: info@sakkoulas.gr

ISSN: 1791-3934